
různé

**SPECIALIZACE
A KOOPERACE
V PROCESU
SOCIALISTICKÉ INTEGRACE
ZEMÍ
VARŠAVSKÉ SMLOUVY**

Podplukovník ing. Jan Juříček

Integrace je tendencí světového rozvoje. Objektivní charakter tohoto procesu vyplývá z obecných zákonitostí rozvoje výrobních sil, z potřeb mezinárodní dělby práce a vědeckotechnické revoluce. Základem socialistické integrace je Leninova charakteristika dvou historických tendencí, z nichž jedna je probuzení národního hnutí a vytvoření národních států a druhá je odstranění národních překlad a internacionalizace hospodářského a společenského života.

Socialistická integrace je podmíněna jak potřebami rozvoje výrobních sil, tak i socialistickým charakterem výrobních vztahů. Objektivním základem stále těsnějšího ekonomického sblížení socialistických států a všestranného rozvíjení integračních procesů v rámci socialistického společenství jsou společné stěžejní ekonomické a politické zájmy, princip socialistického internacionalismu a jednotu politických a ekonomických cílů. Nutnost těsného ekonomického a vědeckotechnického semknutí socialistických zemí vyplývá rovněž z jejich společného boje proti imperialismu.

Socialistická integrace, na rozdíl od kapitalistické integrace, je plánovitý proces ekonomického, vědeckotechnického a společenského sblížování socialistických zemí na základě využívání předností spojených se společenským vlastnictvím, s plánovaným hospodářstvím, společnými ekonomickými a politickými cíli.

První etapa socialistické ekonomické integrace byla zahájena a postupně směřuje k vytyčeným cílům. V současné době tedy dozrály podmínky pro značně pevnější sepětí hospodářství zemí světové socialistické soustavy a přeměnu jednotlivých hospodářských a vědeckotechnických spojení v pevnou integrovanou soustavu ekonomických, vědeckotechnických a společenských vztahů. Semknutí hospodářských a vědeckotechnických sil je dnes hybnou silou dalšího rozvoje socialistických zemí, v jehož průběhu musí být řešeny ústřední problémy současnosti i budoucnosti světové socialistické soustavy. Přitom je třeba zdůraznit, že tyto požadavky odpovídají objektivním zákonům vývoje socialistické společnosti, jejichž sféra zahrnuje celý komplex ekonomických, vědeckotechnických a společenských vztahů, nezávisle na existujících hranicích.

Ekonomické zapojení evropských socialistických zemí do společenství zemí Rady je jednou ze základních podmínek jejich ekonomického růstu i růstu životní úrovně obyvatel a v oblasti obranného systému je to rozhodující faktor. Celé ob-

dobí vzájemné hospodářské spolupráce členských států Rady se vyznačuje soustavným růstem ekonomické úrovně zemí našeho společenství, který bezprostředně a přímo ovlivňuje úroveň obranyschopnosti států Varšavské smlouvy.

Mezinárodním orgánem pro mnohostrannou spolupráci zemí Varšavské smlouvy je Stálá komise RVHP pro obranný průmysl (KOP). Cílem činnosti této komise je napomáhat rozvoji obranného průmyslu soustavným rozšiřováním hospodářských styků a organizováním mnohostranné spolupráce mezi členskými zeměmi, urychlovat technický pokrok, zvyšovat produktivitu práce a dosahovat co nejmenších vlastních nákladů v tomto výrobním odvětví při zabezpečování členských zemí potřebnou vojenskou technikou. Vzhledem k zaměření komise na problematiku koncepčního charakteru, neovlivňují výsledky její činnosti bezprostředně bojovschopnost armád. Komise však vytváří předpoklady k jejímu zvyšování v dalších letech formami, které jsou pro mnohostrannou mezinárodní spolupráci mezi členskými zeměmi již dlouholetou prací osvědčené a ustálené. Mezi základní formy spolupráce používané v činnosti KOP patří specializace a kooperace výroby a oprav vojenské techniky.

Mimořádný význam specializace a kooperace z ekonomického, ale zejména technického hlediska (rychlé využívání poznatků vědy a výzkumu) spočívá v tom, že umožňuje organizovat výrobní proces podle optimálních výrobně technických podmínek, tj. v optimálních sériích kooperovaných výrobků, a tudíž při vysokých ukazatelích produktivity práce. Tím se stává — zejména pro malé a střední státy — prostředkem spojení s vědeckotechnickým pokrokem světa.

V současné době na rozvoji spolupráce na úseku specializace a kooperace výroby a oprav vojenské techniky kladou členské státy VS v rámci činnosti KOP zvláštní důraz. Její podstatou je soustředění stejnorodé výroby v jedné nebo několika socialistických zemích tak, aby se při uspokojování potřeb zainteresovaných zemí vytvářely předpoklady k efektivnější výrobě, k rychlejšímu prosazování technického pokroku a k lepšímu využívání přírodních a ekonomických zdrojů zúčastněných zemí.

Proto důležitým úkolem, který byl předmětem stálé pozornosti KOP, bylo vypracování doporučení na specializaci a kooperaci výroby vojenské techniky. Na tomto úseku došlo ve srovnání s předchozími obdobími k podstatnému zlepšení. K tomu značně přispěla důkladnější příprava ne-

zbytných výchozích údajů zemí. V historii mezinárodní spolupráce členských zemí VS byly uskutečněny poprvé v roce 1973 ukázky nových vzorů vojenské techniky a současně vzájemně předány potřebné informace o technických a ekonomických ukazatelích, což přispělo k hlubšímu technicko-ekonomickému zdůvodnění zainteresovanosti zemí na specializaci výroby nové vojenské techniky.

Při pracích na koordinaci plánů KOP znovu posuzovala a upřeshňovala dříve přijatá rozhodnutí o specializaci vojenské techniky. Členské země rozvíjely svůj obranný průmysl s přihlédnutím k těmto doporučením v souladu s přidělenou jim specializací výroby a v současné době vyrábějí mnoho druhů výzbroje a vojenské techniky v rozsahu, který zajišťuje nejen jejich vlastní potřebu, ale i potřeby druhých členských zemí.

Pevné určení specializace stabilizuje profil obranného průmyslu v zemích a dává jim možnost jistěji stanovit perspektivy jeho rozvoje. K tomu přispívá také i ta skutečnost, že při uzavírání dvoustranných dohod o vzájemných dodávkách vycházejí země ze specializace výroby doporučené KOP.

Při přípravě doporučení vycházela KOP z přehledu vzorů vojenské techniky, který přijalo Spojené velení k vybavení armád v příští pětiletce. V doporučeních se předpokládá specializace výroby 131 vzorů základních druhů vojenské techniky, ve srovnání se 123 vzory, specializovanými do roku 1971. Změny ve specializaci byly řešeny v podstatě přidělením specializace zemím výroby znovu přijatých výrobků vojenské techniky k vybavení armád. Při posuzování otázky specializace výroby bylo konstatováno, že v další činnosti se musí KOP snažit o přísnější dodržování jí přijatých „Zásad specializace“. Půjde zejména o snížení počtu zemí, které se specializují na výrobu jednoho a téhož výrobku a přidělení specializace dvěma nebo více zemím připustit pouze za zvláštních okolností.

Domníváme se, že není účelné vyjmenovávat přidělenou specializaci na dané druhy vojenské techniky jednotlivým zemím. Pro orientaci uvedu pouze směry specializace, které jsou stanoveny pro základní druhy výzbroje a vojenské techniky:

- letecká technika — PLR, ČSSR,
- tanková technika — PLR, ČSSR, částečně MLR a BLR,
- spojovací a radiolokační prostředky — MLR, PLR, částečně BLR, RSR a ČSSR,

— granátometry a náboje k nim — RSR, BLR.

Pěchotní výzbroj a munici vyrábějí prakticky všechny země k uspokojování potřeb svých armád, což vyplývá z důvodů vojenského charakteru.

V současné době přiznala KOP specializaci a kooperaci výroby konkrétních výrobků techniky, jako např.:

— kooperovaná výroba raketových PL komplexů, organizovaná mezi ČSSR, PLR, BJR, MLR a RSR. Pro řešení problémů v této spolupráci byla ustanovena dočasná pracovní skupina odborníků zainteresovaných zemí;

— kooperovaná výroba agregátů, uzlů a součástí, nezbytných k zajištění dalších prací na modernizaci tanků typu T-54 a T-55;

— rozdělení výroby některých prvků munice pro osvěžení zásob dělostřelecké munice v armádách členských zemí VS;

— kooperovaná výroba 122 mm houfnice v BLR ve spolupráci s MLR.

Kromě toho na návrh Spojeného vele-ní přijala komise doporučení ke koordinaci úsilí zainteresovaných zemí při organizaci generálních oprav nejsložitějších druhů vojenské techniky. Při přípravě a posuzování této otázky země dodatečně navrhly řadu jiných výrobků u jejichž organizace generálních oprav by bylo podle jejich názoru účelné koordinovat úsilí zemí. S přihlédnutím k tomu uložila KOP dočasně pracovní skupině, aby připravila i k těmto výrobkům příslušný návrh doporučení.

Z toho vyplývá značný růst aktivního a konkrétního zájmu členských zemí VS o zapojení svých ekonomik do socialistické mezinárodní dělby práce ve výrobě vo-

jenské techniky. Není bez zajímavosti, že jde o země, které teprve nedávno začaly rozvíjet zbrojní průmysl. Tato skutečnost dokazuje pozitivní vliv vyrovnání ekonomické úrovně členských zemí VS.

Závěrem k této formě spolupráce bych chtěl zdůraznit to, že v období rozvoje socialistické ekonomické integrace členských zemí KOP bude dále nezbytné zdokonalovat formy a metody specializace, zvyšovat účinnost přijímaných doporučení, jakož i nadále rozvíjet spolupráci v oblasti kooperace výroby vojenské techniky.

Mezinárodní spolupráce v oblasti obranného průmyslu zahrnuje širokou problematiku — od úvah a rozborů o nové výzbroji a bojové technice až po její dodávky armádě. Je nutné si uvědomit, že tato činnost v mezinárodní spolupráci především vytváří předpoklady ke zvyšování bojeschopnosti armád v dalších letech. Bezprostřední vliv na zvyšování bojeschopnosti armád má dovoz vojenské techniky a s ním související technická pomoc k zvládnutí jejího provozu a oprav. Těžiště mezinárodní spolupráce stále spočívá ve spolupráci s SSSR, která má podstatný význam při zvyšování bojeschopnosti všech armád států Varšavské smlouvy, neboť základní druhy výzbroje a bojové techniky jsou vyráběny podle licenční dokumentace ze SSSR. Mezinárodní vědeckotechnická spolupráce je jednou z důležitých oblastí, která má vliv nejen na technickou a ekonomickou stránku obranyschopnosti socialistického tábora, ale posiluje i internacionální charakter všech armád Varšavské smlouvy a tím kladně ovlivňuje i její morální politickou stránku.